

ILMIY TADQIQOT ISHI DOIRASIDA ILMIYLIK AHAMIYATIDA

“TARTIB RAQAM” KUCHI

(ilmiy tadqiqotchilar uchun ma'lumot)

Ilmiy tadqiqot ishlarida sistemalik, mantiqiylik va tuzilmaviy aniqlik muhim o'rin tutadi. Bu jihatlar ichida “tartib raqam” (ya'ni, har bir bo'lim, g'oya yoki dalilning o'zaro bog'liq holda ketma-ket joylashtirilishi) ilmiylikni ta'minlovchi asosiy omillardan biridir.

Tartib raqam kuchi bu – ilmiy tadqiqotda ma'lumotlar, g'oyalar yoki tahlillarni aniq ketma-ketlikda joylashtirish orqali ularning ilmiy mantiqiyligini, tushunarliqligini va ta'sirchanligini oshirish tamoyilidir.

TARTIB RAQAMNING ILMIYLIKDAGI AHAMIYATI

Mantiqiy izchillikni ta'minlaydi

Ilmiy matnlar o'zaro bog'liq tushunchalar asosida quriladi. Ma'lumotlar va fikrlarning tartibli joylashtirilishi o'quvchiga tahlilni to'g'ri anglash va umumlashtirish imkonini beradi.

Misol: Ilmiy maqolada quyidagi tartib saqlanadi: muammo – maqsad – metod – natija – xulosa.

Ilmiy ishonchlilikni oshiradi

Tartibsiz, chalg'ituvchi fikrlar ilmiy ishonchlilikni kamaytiradi. Aksincha, har bir dalil o'z o'rnida keltirilsa, o'quvchi yoki ekspert tomonidan ishonchli deb qabul qilinadi.

Tinglovchi e'tiborini boshqaradi

Tadqiqotda asosiy fikrlar birinchi bo'lib keltirilishi yoki muhimlik darajasiga ko'ra tartiblanishi o'quvchining e'tiborini kerakli nuqtalarga jamlaydi.

Takrorlanish va chalkashlikni oldini oladi

Tartib raqam kuchi bilan ishlangan ilmiy matnlarda fikrlar chalkashmaydi, takrorlanishlar kamayadi.

ILMIY ISH STRUKTURASI VA TARTIB RAQAM

Quyidagi bo‘limlar har doim belgilangan tartibda joylashtiriladi:

T/r	Bo‘lim	Vazifa
1.	Kirish	Muammo, mavzuning dolzarbligi
2.	Adabiyotlar sharhi	Oldingi tadqiqotlar tahlili
3.	Tadqiqot metodologiyasi	Qanday uslubda o‘rganilgan
4.	Natijalar va tahlil	Ilmiy topilmalar
5.	Xulosa va takliflar	Umumlashtirish va yechimlar

Ushbu ketma-ketlikning buzilishi ilmiy ish sifatini pasaytiradi.

RAQAMLI TARTIB VA UNING SEMANTIK KUCHI

Raqamlar orqali sistemalik

Tadqiqotda 1.1, 1.2, 2.1, 2.2 kabi raqamli bo‘limlar orqali har bir kichik g‘oya ham o‘z o‘rnida ko‘rsatiladi. Bu o‘quvchi uchun qulay navigatsiya beradi.

Ilmiy tahlilda raqamlarning tartibli ishlatilishi

Masalan:

Statistik ko‘rsatkichlar (jadval, grafik, diagramma) raqamlab berilishi

Eksperiment yoki kuzatuv natijalarining bosqichma-bosqich ko‘rsatilishi

Bu ilmiy dalil kuchini oshiradi va xulosalar ishonchliroq bo‘ladi.

TARTIB RAQAM KUCHINING METODOLOGIK ASOSLARI

Tartib raqam tamoyili quyidagi metodologik yondashuvlarga asoslanadi:

Deduktiv metod – umumiydan xususiyligga ketish

Induktiv metod – xususiyligdan umumiyga ko‘tarilish

Tuzilmaviy-tizimli yondashuv – har bir elementning tizimdagi joyi muhim

Bosqichlilik prinsipi – ilmiy o‘rish jarayoni uzluksiz, lekin bosqichma-bosqich

XULOSA

Ilmiy tadqiqotda “tartib raqam” kuchi – bu ilmiylikning ichki intizomi, mantiqiy asoslanganligi va taqdimot sifati uchun zarur tamoyildir. Ilmiy fikrlar ketma-ketligi to‘g‘ri tuzilsa, tadqiqot nafaqat ishonchli, balki o‘quvchi uchun tushunarli va samarali bo‘ladi.